

6- Mealciler mütaşabihatı yanlış anlarsa

Kur'an'ın, doğru anlaşılabilmesi, anlama ve uygulamada yanlış düşmemesi için Kur'an bize yine bir yol çizmektedir. Rabbimiz birçok ayetiyle Peygamberimize (asm) uyulmasını emretmektedir. Ama meal üzerinden din inşa edenlerin nazarında peygamber efendimizin sözlerinin bir kıymeti yoktur. Hadisler uydurmadır ve Kur'an bu kimselere yetmektedir.

Yine Rabbimiz hem onu anlama hem de anlama ve uygulamada ihtilafa düşüldüğünde, doğruyu bulmak için "Bilmiyorsanız ehli zikre sorun" diyerek âlimlere başvurmayı tavsiye etmektedir. Ama bu Kur'an biz yeter diyenlerin nazarında bu alimlerinde kıymeti yoktur. Niye "onlar yapabiliyorsa bizde yapabiliriz, biz uydurulmuş dine uymayız" demektedirler. Evet geriye ne kaldı hiçbir şey kalmadı. Artık Kur'an'ı dilediğin gibi anlayabilirsin.

Şimdi tefsirlere yüzünü çevirip, Kuranı mealinden anlamak isteyen bir kimse o meali eline aldığı anda karşısına çıkan mecazi hakikat anlarsa, mütaşabihatı yanlış yorumlarsa hani diyorsunuz ya yanlış anlamaktan korkma diye. O adam tasavvurunda itikadını bozacak bir ilaha inansa bundan da korkmasın mı? Evet kuran da birçok mecaz ve mütaşabih ayetler vardır ki zahiri manasına hamledildiğinde insanı çok yanlış yerlere götürebilir.

Şimdi Feth sûresinin 10'uncu âyetine bakalım.

يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ؟

"...Allah'ın eli onların üzerindedir..."

Ve Sa'd sûresinin 75'inci âyetinde buyrulur ki:

يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإَيْدِيَّ؟

"...Ey iblis! İki elimle yarattığıma secde etmekten seni alıkoyan nedir?.."

Bu ayet-i kerimede, Allah'ın Hz. Adem'i, iki eliyle yarattığından bahsedilmektedir. İşte mealinden bu ayetleri okuyan, zahiri manasını anlayarak "Allah cisimdir ve eli, kolu vardır" fikrine kapılır. Bu zan ile Müşebbihe, Mücessime, Haşeviyye gibi batıl fırkalara dahil olur. Halbuki Allah ayetlerle bu fikri reddeder. Allahu Teâlâ Şûrâ suresinin 11'inci âyetinde buyuruyor ki:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ؟

"...O'nun benzeri gibi hiçbir şey yoktur... der.

Ehl-i Sünnet ulemasına göre bu âyetlerde mecaz vardır. Lügat mânâsı el olan “Yed” kelimesinin mânâsı kudret, yardım ve nimettir. Ama burdaki mecazi hakikat zannedersen senin benim gibi eli olan bir ilahı tasavvur etmeye başlarsın. İşte mealde ulaşamadığın veya sana lügat manası ile verilen şey tefsirde tüm detayları ile sana izah edilir ve tüm bu yanlış anlamaların önüne geçilir.

Tâ-hâ sûresinin 5'inci âyetinde buyruluyor ki:

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

Rahmân, Arş'a istivâ etmiştir.

Bu âyeti okuyan cahiller de Allah'a mekân isnadında bulunurlar. Halbuki bu imkansızdır. Zira Allah ezeldir, mekân ise hadis yani sonradan yaratılmıştır. Allah'a mekân isnadında mekânın ezeli olması veyahut ezeli olan Allah'ın hadis olan bir mekânla kâim olması lazım gelir ki ikisi de muhaldir. Kelam uleması birçok delillerle bu fikri çürütmüştür. Peki bu ayetin mânâsı nedir? Mealleri bir tarayalım bakalım bulabilecek miyiz? Elbette bulamayız. İşte mealde bu ayeti okuyup zahiri manasını anladığında Haşa Ezeli olan Allah'ın hadis olan bir mekânda kaim olduğunu kabul ederek Allah'a mekân isnadında bulunursun. Halbuki bir mekânda bulunmak yaratılmış mahluklara aittir. Allah ise yine birçok ayetin ifadesiyle sübhandır ve bundan münezzehtir. Halbuki meal yerine tefsir okusan böyle bir yanılaşa düşmekten kurtulursun. Peki bu ayetteki arşa istiva ne demektir?

Bu ayette Allah-u Teala bu alemdeki hakimiyetini, kudretini, her şeyin sahibi ve hâkimi olduğunu ve bütün alemin sultanı olduğunu, arşa oturma ifadesiyle beyan etmiştir. Tıpkı bir sultanın hakimiyeti onun tahta oturmasıyla ifade edildiği gibi adeta arş, şu alemin bir tahtı olmuş; Sultan-ı ezel ve ebed olan Allah'ın hakimiyeti de ona oturmakla ifade edilmiştir. Burada ne hakiki oturma vardır ne de arşın taht olması. Bu bir teşbihtir, bir mecazdır. Hani bir sultanın hakimiyetini ifade etmek için dersiniz ya sultan tahta oturdu. İşte burada da böyle bir kinaye yapılmıştır. Meal okuduğunda bu kinaye ve mecazı hakikat zannederek Allah'ın Arş'ta oturduğunu” söyleyerek yoldan çıkarsın.

Tevbe suresi 67. ayette şöyle buyrulmuş: نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ Onlar Allah'ı unuttu, Allah da onları unuttu. Secde suresi 15. ayette şöyle buyrulmuş: إِنَّا نَسِينَاكُمْ Şüphesiz biz sizi unuttuk.

Bu ayet-i kerimelerde, Allah'ın unuttuğundan bahsedilmektedir. Biz Kur'an'da mecazı kabul edenler, buradaki unutmayı, Allah'ın rahmeti cihetiyle unutmaması, yani onlara rahmetiyle muamele etmemesi ve iyilikte bulunmaması şeklinde anlıyoruz. Ve Allah'ı unutmaktan tenzih ediyoruz.

Peki eline ilk defa meal alan bir kimse bu ayetleri nasıl anlayacaktır? “Kur’an’da mecazın olduğunu bilmeyen bir kimse ayetteki unutmayı, gerçek manasında anlayacaktır. Bu durumda da Allah’ın unuttuğunu kabul etmek zorunda kalacaktır. O zaman size demezler mi sizin inandığınız Allah unutuyor mu? Siz, unutan bir mabuda mı iman ediyorsunuz?.. Kur’an’daki mecazı mealde göremeyen okuyucu, neleri kabul etmek zorunda kalacağını gördünüz mü?

Halbuki tefsir okusa bu tehlikelerden salim bir şekilde gerçek manaya ulaşacak haşa tasavvurunda kendisi gibi unutan bir ilahı düşünmekten mahfuz kalacaktı.